

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk

Kerkelijk actueel

Voor de jeugd Sprekend verleden

“Doorgrond mij, o God!”

Psalm 139:23a

“Ik ben zo bang dat ik me bedrieg”. De dominee komt die verzuchting in zijn pastorale werk wel tegen. Heimelijk is hij daar verblijd over, maar laat hij dat niet zeggen want het wordt hem niet in dank afgenomen. Ziet u dat positief dan, dominee? Bedrieg mij niet hoor! Maar de dominee is er verblijd over omdat hij reden heeft om te vrezen dat velen zichzelf maar wat aanpraten en op valse gronden de eeuwigheid tegemoet reizen. En als daar tegenover dan iemand is die vreest dat hij niet sterven kan, dan vat hij dat positief op. Al moet hij daar ook wel weer mee uitkijken. Omdat het geweten nu eenmaal ook onrustig kan zijn en men dus alle reden heeft om te vrezen. Toch houd ik vol dat de vrees voor zelfbedrog een onbedriegelijk kenmerk van genade kan zijn. Ik zal u zeggen waarom.

Door het wonderwerk van Woord en Geest wordt een mens aan zichzelf ontdekt. En dat ontdekkend werk duurt zolang de Geest werkt in het zondaarshart. Dat is dus tot zijn laatste snik hier op aarde. Door het ontdekkend en overtuigend werk van de Heilige Geest leert een mens zichzelf kennen in wie hij is voor God en in wie hij van nature blijft. Dan moge trap en maat verschillen, want de Heere werkt altijd naar Zijn wil en welbehagen. Maar een van de zaken die ik in mij ga ontdekken is dat ik een bedrieglijk hart heb. Dat wil twee dingen zeggen. Ten eerste dat ik mensenwerk voor Gods werk kan aanzien en andersom. En ten tweede dat ik me anders kan voordoen dan ik ben. Dan zegt Jakob: Ik ben Ezau. O, wat is de mens, wat is in Hem te prijzen! Maar wat is nu het door de Geest beoogde doel van zelfkennis? Juist, de verheerlijking van Christus! Dat betekent in de praktijk dat de vrees voor zelfbedrog, als vrucht van zelfkennis, altijd uitdrijft naar de Heere! Daar moet een mens die bang is dat hij zich vergist zich op onderzoeken. Is de klacht: “Ik ben zo bang dat ik mij bedrieg” slechts iets wat ik uit op huisbezoek of drijft het mij tot de Heere? Weet Hij er van?

Wat is oprechtheid? Is dat heiligheid of zondeloosheid? Het is eerlijkheid. Eerlijk worden naar God toe. De oudste zoon was niet eerlijk tegenover zijn vader. Hij diende hem dan wel, maar het was om loon. Ik heb voor mijn werk nooit wat voor terug gehad, zei hij. Hij deed of hij zijn vader lief had, maar hij had alleen zichzelf maar lief. Maar de jongste zoon was oprecht. Oprecht gemaakt. Eerlijk. Ik ben niet meer waard uw zoon genaamd te worden. Dat werd expliciet aan zijn vader duidelijk gemaakt. Zie, dat is oprecht.

Zo maakt de Heere mij oprecht en ga ik Hem belijden dat ik een bedrieglijk en onbetrouwbaar hart heb. Mijn klacht is Hem bekend. Zoekt de Heere naar waarheid in het binnenste, ik ga het ook zoeken: Laat de oprechtheid meer en meer, met de vroomheid mij behoeven. Ik ga verlegen worden om het onbedriegelijke werk van God: Zeg Gij tot mijn ziel: Ik ben uw Heil.

Welnu, u die zegt: Ik ben zo bang dat ik me bedrieg: u kunt daar ook terecht bang voor zijn. En daarom moet u leren hopen, bouwen, leunen en vertrouwen op de Heere Jezus, Die plaatsbekledend Zijn leven van volmaakte liefde, gerechtigheid en gehoorzaamheid aan de Vader heeft geofferd. Als u de vraag gesteld wordt: wat dunkt u van uzelf, en u moet antwoorden dat u vreest voor zelfbedrog en dat u soms werkelijk gelooft dat u nog eens voor eeuwig verloren zult gaan, laat mij nu ook eens een andere vraag stellen: wat dunkt u dan van de Christus? Zoek uw behoud en de vastigheid en de enige troost in leven en sterven bij Hem en daar zult u rust vinden voor uw ziel. Want u moet tenslotte zelfs uit hetgeen u in waarheid van de Heere mocht ontvangen de grond verliezen. Christus Jezus moet uw Hope worden. En het beloftewoord van die God Die niet liegen kan. Zo blijft een waar kind van God altijd iemand die het leven niet vindt in zichzelf, maar buiten zichzelf en door het geloof de eeuwigheid tegemoet reist als Jakob: Op Uw zaligheid wacht ik, o HEERE! Eens waart Gij niets, ik was toen AL. Ik leefde in de zonde. Maar sinds Uw Woord mij wondde, en mij de zielerust ontstal, vond ik mijzelf belogen. Mijn IK had mij bedrogen! Gij werd toen IETS. Maar ik bleef veel. ‘k Zou zelf mijn heil doen dagen, voor niets zou ik versagen. Ik droeg vol moed het zwaar gareel, der wet, maar al mijn strijden, kon niet mijn ziel bevrijden. Toen werd Gij VEEL. Maar ik bleef iets. Ik zou dan door mijn smeken, U wel het harte breken. Maar o mijn ziel, het baatte niets. De hemel ging niet open, door al dat worstelend hopen. Toen werd ik NIETS, en Gij werd AL. O grondeloos erbarmen, toen zonk ik in Uw armen. Geen hel die m’U ontroven zal! Hij, Die oneindig groot is, hoort hem die gans ontbloot is.

ds. K. Hoefnagel

Je plaats weten

Wie kinderen heeft, moet ze opvoeden. Dat is duidelijk. Je krijgt geen kant en klare kinderen en ze worden niet automatisch modelkinderen. Ze moeten bijvoorbeeld leren dat ze geen 'jij' tegen een volwassene mogen zeggen en dat ze netjes met twee woorden moeten spreken. Ze zijn kind en moeten daarom af en toe op hun plaats gezet worden. Dat doet de Heere ook als Hij Zijn kinderen opvoedt. Ook in Simsons leven.

Het overwinningslied van Simson is uit. Maar er wordt niet geklapt. Integendeel. Als Simson uitgevchten en uitgezongen is, komt hij erachter hoe moe en hoe dorstig hij is. Dat is natuurlijk logisch. Hij bleef maar een gewoon mens. Ook al werd de Geest des HEEREN vaardig over hem, zijn lichaam raakte toch uitgeput. Het was ook voor hem een geweldige krachtsinspanning om zoveel klappen te moeten uitdelen en dan ook nog links en rechts en overal heen te hebben moeten rennen om vluchtende Filistijnen te achterhalen. Dat joeg Simsons hartslag op en het zweet zal van zijn lijf hebben gestroomd. En daar staat hij nu, de geweldige, de sterke Simson. Maar hij voelt nu dat hij ook maar een gewoon mens is. Diep afhankelijk van God.

De Heere weet Zijn kinderen wel op hun plaats te krijgen. We zien het in leven van veel Bijbelheiligen dat er na grootse daden en rijke ervaringen diepe inzinkingen volgen. Kijk eens naar Elia op de Karmel. Onverschrokken daagde hij Achab en Izebel en al die Baälpriesters uit. Hij spotte met hen en met hun god. En hij had zoveel geloof dat hij bad om vuur en op zijn gebed viel dat vuur uit de hemel en stak het offer in brand. En heel het volk riep: 'De HEERE is God!' Elia had best hoogmoedig kunnen worden. Want welke profeet had dit ooit eerder gedaan? Maar nog geen dag later is hij al zijn dapperheid kwijt en vlucht hij voor zijn leven.

Of neem Paulus. Hij was opgetrokken geweest tot in de derde hemel, zo schrijft hij. Hoe het precies gegaan is, wist hij niet, maar hij is in de hemel geweest, de woonplaats van God, de engelen en de zalige mensen. Hij heeft daar onuitsprekelijke dingen beleefd. Hij liep natuurlijk wel het gevaar om naast zijn schoenen te gaan lopen. Want wie nog meer heeft zoiets beleefd? Hij was toch wel een heel bijzondere apostel, had hij kunnen denken. En daarom gaf God hem een doorn in zijn vlees. Wat dat was, weten we niet, maar het is iets geweest waardoor hij weer met beide benen op de grond kwam.

Ook Simson moest zijn plaats weten, op zijn knieën. En hij roept tot de Heere om uitkomst. Want hij heeft dan wel zojuist duizend man gedood, maar hij kan niet voor water zorgen. Dat kan alleen God. En de Heere hoort en maakt de grond open en zo ontstaat er een fontein van water. Simson kan drinken en zijn dorst lessen. Want God heeft nog meer werk voor hem te doen. Uit dankbaarheid noemt Simson die plaats: En-Hakkoree, fontein van de aanroeper.

Simson moest van Ramath-Lechi worden afgebracht en op zijn plaats gezet in En-Hakkoree. Van de hoogte van de kinnebak, naar de laagte van de fontein.

Is dat ook geen Evangelie? Evangelie met name voor mensen die hebben leren inzien dat ze zichzelf niet kunnen redden en die gedrongen worden om de toevlucht te nemen tot de Heere. Dat de Heere hoort naar mensen die dorsten naar Zijn gerechtigheid. Het is niet tevergeefs om Hem aan te roepen in de nood. In Christus is er een Fontein geopend en dorstende zielen mogen zich aan Hem laven. Hij heeft gezegd: die dorst heeft, die kome en die wil, neme het water des levens om niet. Omdat Hij heeft uitgeroepen aan het kruis: Mij dorst, is er water. Overvloedige genade voor de grootste van alle zondaren. Jonge mensen, roep Hem aan in de dag van de benauwdheid. Hij heeft gezegd: en Ik zal je er uit helpen.

Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Richteren 15:18

Als hem nu zeer dorstte, zo riep hij tot de HEERE en zeide: Gij hebt door de hand van Uw knecht dit grote heil gegeven; zou ik dan nu van dorst sterven en vallen in de hand dezer onbesnedenen?

In de kerk, in de gemeente, een plaats te hebben is geen baantje, maar het is zoals gezegd is het bekleden van een ambt. Een ambt wat niet uitgedacht is door een mens. Het is een gave van God. Zeker in de eerste plaats voor Zijn Kerk, voor de gemeenten. Maar ook voor medeburgers. Niemand uitgesloten. Jezus zegt het dat in Zijn zending de liefde van Zijn Vader straalt tot de wereld. Joh. 3:16. Voor Jezus heenging van de wereld werd door Hem gezegd dat de gehele wereld het Woord moet bezitten tot de grote, de laatste dag van de wereld aanbreekt. Aan wat de koning van de Kerk sprak tot Ananias moeten we niet voorbijgaan, maar juist op ons laten inwerken en het moet ons actief maken. Ga heen, want deze is Mij een uitverkoren vat om Mijn Naam te dragen voor de heidenen en de koningen en de kinderen Israëls (Hand. 9:15). Opvallend, de Heere spreekt het allereerst over heidenen. Als eerste zendt de Koning Zijn dienaar Saulus tot heidenen. Heidenen voorop. Paulus werd zo de eerste publiekelijke heidenapostel. De reddende, zaligmakende liefde van de Heere zal schitteren onder de heidenen. Maar niet met het voorbijzien van Israël. De kinderen van Israël. Let op, de Heere riep van buiten de Kerk en gaf een plaats in de gemeente die zalig wordt. Er kwam een eenheid. We lezen daarvan in de brieven. De Pastorale brieven. Onderwijzende brieven. Ook aansporende brieven. Want God de Heere plaatst en bouwt Zijn Kerk, Zijn gemeente, niet buiten maar in de wereld. Maar welk een gave geeft de Heere aan de Kerk, aan de gemeenten. Er zijn ouderlingen. Opzieners. Ook

Paulus' opdracht 19

wel genoemd herders en leraars. Geen verouderde benamingen. Er wordt te snel gewerkt met de uitdrukking onbegrijpelijk. Is alles duidelijk wat we horen, lezen of moeten doen. Wat vergt het goed en grondig leren van een taal veel tijd. Onderzoeken, naspeuren en vragen mogen geen afgeschreven zaken zijn. Het mee- of nadoen komt ook voor in de kerken. Sterker dan voorheen. De uitspraak: Het is niet tegen de Schrift, lijkt de overhand te krijgen in plaats van het overeenkomstig en naar de Schrift, het is aantoonbaar uit de Schrift en dat was de kracht van de Reformatie. Het is ook de kracht en de sterkte van het persoonlijk leven. De berijming van Psalm 56:5 wordt bijzonder in de Kerk hartelijk meegezongen. De verkiezing van ambtsdragers, nu van ouderlingen, mag niet zonder de gemeente plaatsvinden. De voordracht aan de gemeenten geschiedt door de kerkenraad. Het stellen van kandidaten is geen willekeurige zaak. In verbondenheid aan wat de Schrift, bijzonder het Nieuwe Testament geeft, moet er gehandeld en besloten worden. Soms valt bij de kandidatering het eerste het accent op het feit of het een avondmaalganger is. Zeker mag aan het Heilig Avondmaal niet voorbijgegaan worden. Echter het eerste en het belangrijkste is de vreze des Heeren. De vreze des Heeren bestaat in der eeuwigheid. Wordt er gestreefd naar het kennen en zo in de praktijk van het leven wat beleden wordt in Psalm 25:14. De verborgenheid des HEEREN is voor degenen die Hem vrezen en Zijn verbond om hun die bekend te maken. Dit is van betekenis voor predikant en ouderling. Een diaken dient zoals gezegd is een persoon te zijn met een meelevend hart en een bewogen gemoed. Wijst Paulus op vereisten waaraan een opziener dient te voldoen, daarvan lezen we in de verzen 6- 9. Opvallend is dat de ethische voorwaarden voorop staan en in vers 9 pas

gewezen wordt op het vasthouden aan het betrouwbare Woord, het leeronderwijs. Van groot belang en van betekenis is een samengaan van leer en leven. Dat is zelfs noodzakelijk. Paulus was er van doordrongen. Hij zag en hoorde hoe de levenssituatie op het eiland Kreta was. Een leven naar eigen zin en wil en de invloed van dwaalleraars waren merkbaar. De laatste waren felle tegensprekers. Een ouderling, een opziener, dient zich er ook van bewust te zijn wat hem wacht in de wereld rondom en zelfs in de gemeente. Laten we ons ervan bewust zijn dat het nu niet anders is. Bijzonder dient men zich bewust te zijn dienaar van het Woord te zijn. Vereist door de Heere en tot welzijn van de gemeente. Gaat het over gevaren dan dient men zichzelf niet voorbij te zien. Aantrekkelijk, vriendelijk, gaat de satan als een engel des lichts te werk. Lees het paradijsgebeuren en zijn spreken in de woestijn. Vol van verleiding. Veertig dagen lang. Soms wordt een Bijbelgedeelte anders gelezen of verstaan dan vroeger. En geloofd. De 21e eeuw lijkt de eeuw van het licht, van inzicht te zijn. Laten we acht geven op en leven bij het commentaar van Calvijn. In zijn commentaar heeft Calvijn het over herders die de waarheid van God met beide armen omhelzen en met hand en tand vasthouden en nooit loslaten dat zij hun ontruikt wordt of van haar losgerukt kunnen worden. Maar verder is niets gevaarlijker, aldus Calvijn, dan dat een herder niet standvastig staat in die leer welker onoverwinnelijke verdediger hij had moeten zijn. Kortom, dit is het voornaamste dat een herder toegerust zij met de kennis van de gezonde leer. Het tweede dat hij met krachtige standvastigheid van geest de belijdenis daarvan tot het einde toe bewaart. Het derde dat hij zijn wijze van onderrichten richt om te stichten. Zoekend het waarachtige profijt der gemeente.

Ds. M.C. Tanis

Het geestelijk sieraad van Christus' bruiloftskinderen.

Leven en betekenis

De komende tijd willen we aandacht geven aan de inhoud van een boek dat Willem Teellinck heeft geschreven over het Heilig Avondmaal: "Het geestelijk sieraad van Christus' bruiloftskinderen. De praktijk van het Heilig Avondmaal." Teellinck werd in 1579 in Zierikzee geboren. Hij studeerde eerst rechten. In Engeland kwam hij in aanraking met puriteinse predikanten. Daar kwam hij tot bekering en ging daarna theologie studeren in Leiden. In 1606 werd hij predikant te Haamstede, in 1613 werd hij predikant in Middelburg tot aan zijn dood in 1629. Teellinck is de vader van de Nadere Reformatie. Teellinck heeft veel geschreven. Hij beijverde zich voor een persoonlijk leven en een gezinsleven naar Gods Woord, zoals hij dat bij de puriteinen in Engeland had aangetroffen. Hij wilde de huisgodsdienst bevorderen. Het gebed, het lezen van de Bijbel, het spreken over de dingen van Gods Koninkrijk, de catechisatie en het vasten moesten een plaats hebben in het gezinsleven. Teellinck ijverde voor de zending. De ontdekking van nieuwe werelddelen was er niet alleen om daar schatten weg te halen, maar ook om daar de eeuwige schat heen te brengen. Teellinck heeft ook uitgebreid geschreven over het Heilig Avondmaal. Daar willen we in een aantal artikelen nader op ingaan.

Geestelijk sieraad

Het boek is hertaald door dhr. Bregman. De hertaalde titelpagina luidt: "Het geestelijk sieraad van Christus' bruiloftskinderen of De praktijk van het Heilig Avondmaal waarin ons wordt aangewezen hoe groot de schat van geestelijke goederen is die door een goed en oprecht gebruik van het Heilig Avondmaal ontvangen kan worden en waarin bovendien wordt gewezen op de ernstige toestand en de grote schade die geleden wordt door allen die het gebruik van het Heilig Avondmaal geheel en al nalaten of niet op de goede manier in praktijk brengen door Willem Teellinck dienaar van de gemeente van Christus te Middelburg. Middelburg gedrukt bij Hans van der Hellen, voor Geeraerd van de Vivere, boekverkoper, wonend bij de Nieuwe Beurs, in de drukkerij 1620." Het boek is vaak herdrukt. Het bevat vier avondmaalspreken over Lukas 22:19 'Doet dat tot Mijn gedachtenis.' In de eerste preek wordt de tekst uitgelegd en toegepast waarbij Teellinck de plicht tot deelname aan het Heilig Avondmaal sterk benadrukt. De tweede preek gaat over de voorbereiding, in de derde komt aan de orde hoe we ons moeten gedragen aan het Heilig Avondmaal en in de vierde preek hoe het gedrag dient te zijn na de bediening van het sacrament. Teellinck ziet brood en

wijn als teken en zegel van de vergeving der zonden. Hij hecht veel belang aan de zelfbeproeving. Berouw, geloof en liefde zijn noodzakelijk om aan te kunnen gaan aan de bediening. Een ruime nodiging klinkt door in zijn preken.

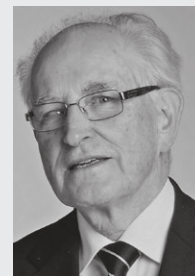
Eerste preek

Boven deze preek staat "Over de plicht die de christenen hebben ten aanzien van het Heilig Avondmaal naar aanleiding van de woorden van Christus in Lukas 22:19: 'Doet dat tot Mijn gedachtenis.'" Christus heeft het Heilig Avondmaal ingesteld. "Daardoor kunnen Zijn kinderen tijdens Zijn lichamelijke afwezigheid aan Hem denken, om des te meer verzekerd te worden van Christus' oprechte liefde voor hen en tot versterking van hun liefde voor Christus." Het lichaam van Christus is voor Gods kinderen verbroken en Zijn bloed is voor hen gestort. Brood en wijn worden gebruikt tot gedachtenis van Christus. Het verheerlijkt lichaam van Christus is nu in de hemel. Aan het Avondmaal dient gedacht te worden aan het gekruisigde, gebroken en vernederde lichaam. Dat was de bedoeling van de Heere Christus bij de instelling van het Heilig Avondmaal. Er dient gedacht te worden aan Zijn lijden en sterven. Zolang de wereld zal bestaan dient gedaan te worden wat Christus heeft voorgedaan. Het breken van het brood ziet op het kruisigen van het lichaam van Christus. In het geloof dient heel goed gedacht te worden aan wat de Heere Jezus op aarde gedaan heeft na Zijn geboorte. Dat geldt vooral het einde van Zijn leven, bijzonder de nacht waarin Hij verraden werd en het Heilig Avondmaal instelde. Gods kinderen moeten met Jezus mee in de hof gaan waar Zijn zweet werd tot grote bloeddruppels, met Hem meegaan naar Kajafas en dicht bij het kruis gaan staan. Daar heeft Christus het uitgeroepen: 'Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?' Het heeft ook geklonken: 'Het is volbracht.' Ook moet bedacht worden waarom Christus dit alles heeft geleden. Christus was Zelf totaal onschuldig. We lezen in Jesaja 53:5 dat Hij om onze overtredingen verwond is om onze ongerechtigheden verbrijzeld is. Door Zijn bitter lijden en sterven heeft Hij de zaligheid verworven. Ook dient er bij stilgestaan te worden dat de Heere Zelf het Avondmaal heeft ingesteld. Mogen we iets van de genoemde zaken kennen?

Ds. A. van Heteren

EEN LASTIG BOEK

Waar heb ik het over? U hebt wel begrepen dat ik het over de Bijbel heb. Ik ben het woord "lastig" recent enkele malen tegengekomen. Het is bijvoorbeeld lastig om kinderdoop en het opdragen van kinderen Bijbels te onderbouwen. Dus sommige wensen zijn lastig in verband te brengen met de Bijbel. Het kan echter ook betekenen dat de Bijbel zelf als lastig wordt ervaren.

Dr. A.A.A. Prosman stelde onlangs: "Het is pijnlijk te moeten constateren dat in de meeste bijdragen de Bijbel als een lastig Boek beschouwd wordt dat door onze vindingrijke hermeneutiek nodig geüpdatet moet worden". Welnu, de hermeneutiek is inderdaad vindingrijk, want er is altijd wel een mouw aan te passen.

In kringen van het Zoeklicht werd onlangs opgemerkt: "Wij zijn iets kwijtgeraakt, het besef dat we vreemde-lingen zijn op aarde. Christelijk Nederland versmalt de Bijbel tot de boodschap dat God liefde is en dat je niet mag oordelen. Met veel passages weten we ons geen raad meer. Het lijkt soms zelfs wel of predikanten zich schamen voor Gods woorden. Of het nu over de schepping gaat of over het huwelijk, bij elke pagina in de Bijbel komen er vraagtekens te staan. Als je van Jezus houdt, heb je ook Zijn geboden lief."

Zulke woorden kunnen je aan het schrikken maken. Je bent je immers wel bewust dat je het zelf zo ook vaak ervaart. Hebt u het ook niet dat je ontstellen kunt van gedeelten in Gods Woord? Je wordt op zulke bladzijden pijnlijk aan je schuld en tekorten ontdekt. Je vraagt je af: Klopt mijn geloofsleven wel? Is het wel het ware geloof? Het bedenken van het vlees is altijd vijandschap tegen God. Het is geweldig als je daar geen last van hebt. Maar het is in ieder geval duidelijk dat je er zelf en anderen ook wel door gehinderd wordt. Als het Woord een hamer en een vuur is, zou het lezen daarvan dan geen pijn doen? Als uit de mond van Christus een tweesnijdend scherp zwaard gaat, kunt u dan toch denken dat het Woord slechts als belofte tot u komt? Weet u zeker dat de vaak herhaalde woorden van de Zaligmaker (wee u!) u niet gelden? Dat staat echt niet altijd zo maar vast. Het Evangelie (!) is niet naar de mens. U moet de zeven brieven aan de gemeenten maar eens lezen en herlezen: er komen kwalen en afdwalingen aan de orde, die ernstig bestraft worden en ze liggen vlakbij me. We hebben allemaal een transformator, die de krachtstroom omwerkt tot zwakstroom. En misschien is de kerk in zijn geheel wel een transformatorhuisje. Wij moeten ons telkens dus weer afvragen of we de Bijbel laten zeggen wat God wil zeggen. Het zou vreselijk zijn als de Heere eigenlijk niet meer zeggen mag wat Hij wil zeggen. Het werd zo ontstellend brutaal uitgesproken ten tijde van de profeet: Spreek tot ons zachte dingen, schouwt ons bedriegerijen (Jes. 30).

Efeze was een rechtzinnige gemeente, je zou bijna kunnen zeggen: als het had gekund, lazen veel leden Bewaar het Pand. Hun voorgangers schreven er hun artikelen in. De Heere prijst de goede dingen die zij deden. Maar er was geen liefde meer in, zo getuigt de Heere Jezus van die gemeente. Tot hen kwam de ernstige roeping om zich te bekeren. Ook de dreiging dat de kandelaar van

haar plaats zou worden weggenomen. Bij zulke woorden is er toch niemand meer die overeind kan blijven staan? Dus is de Bijbel geen lastig boek, maar meer dan dat, een aanklacht tegen ieder mens, een veroordelend boek. Ja maar, het is toch ook Evangelie? De Heere gaf toch Zijn bloed voor zondaren? God is toch liefde? Gelukkig wel. Daar mag je ook steeds weer uitkomen, dat geeft ook weer rust aan het onrustige geweten. Maar het gaat wel steeds weer door de diepten heen. Deze liggen niet slechts bij het begin in het verleden, maar ze komen telkens weer terug. Ik zal de eerste willen zijn op de kansel, om verontruste zondaren te troosten met het volle Evangelie. Hopelijk zitten ze in de kerk, die op die wijze uitzien naar het heil hen toegezegd. Maar ook dat zou al een zegen zijn. In Laodicea waren zulke mensen erg schaars.

Resumerend: als het Zoeklicht nu al zulke woorden opmerkt, zoals hierboven, zouden wij dan zwijgen?

Ik schrijf deze regels vooral neer om niet direct klaar te staan om naar anderen te wijzen. Ik ben hierboven begonnen met mijzelf en met u als lezers van ons blad. Prosman doelde op allerlei pogingen in deze tijd om zaken als homoseksualiteit en vrouwelijke ambtsdragers te beroven van hun Bijbelse hoogspanning. Er kunnen allerlei onderwerpen aan toegevoegd worden. Je moet je maar niet gaan verdiepen in "hermeneutische vindingrijkheid", want je belandt er soms maar mee in mistige vaagheden.

Daar moeten wij voor waarschuwen. Maar alleen in het besef dat we zelf ook op andere terreinen soms vervallen zijn in een aangepast evangelie.

Hoe kunnen wij ontkomen aan de nieuwe hermeneutiek? Allereerst door de Heere werkelijk eerlijk aan het woord te laten. Spreek Heere, want Uw knecht hoort. De brieven aan de zeven gemeenten kunnen, als de Heere ze wil toepassen, licht geven in deze vragen.

Het voornaamste is dat we allerlei moderne vertaalsleutels en coderingen onderkennen. Ik ervaar al deze transformaties als uiterst ingewikkeld en gezocht. Dat dacht ik ook toen ik las wat Ds. Korving schreef over de gedachten van Dr. Loonstra. Dergelijke "omwegen" snap je niet snel, of nooit.

Houden we ons aan de eenvoud van Gods Woord. Luther zei: Er is geen klaarder boek ter wereld dan de Bijbel. Dat zei hij tegen Rome waar ook gesteld werd dat de Bijbel zo moeilijk is. Geen klaarder boek! Is het dat voor u al geworden? Hoe wonderbaar is Uw getuigenis!

Ds. P. Roos

Vragen voor u

Ik verzorg nog steeds met vreugde onze vragenrubriek en al zijn er soms dipjes, toch blijven er steeds vragen komen. Bedankt daarvoor. Nog niet iedereen weet mijn nieuwe adres, dat is Waterwegstraat 64, 3363 CT Sliedrecht. Nieuwe vragen zijn welkom, maar nu heb ik eens een keer vragen aan u. Als u over het antwoord na wilt denken en mij dat wilt laten weten ben ik u zeer dankbaar. Ik zou zeggen: iedereen mag meedoen, behalve dominees.

Op een beantwoorde vraag komt wel eens een reactie en dat is mooi. Het is voor mij een bewijs dat ik niet voor niets aan het schrijven ben. Maar voor aanvullingen en opmerkingen sta ik altijd open hoor. Je mag als vragenbeantwoorder immers niet het gevoel krijgen dat je alles weet, want dat is niet zo. Soms weet ik echt zo gauw het antwoord niet, ook niet als ik probeer me extra goed in de vraag te verdiepen. En we komen er ook wel achter dat we in ons kennen beperkt zijn en dat er, ondanks de verlichting door de Heilige Geest, ook altijd nog vragen blijven liggen. Er zijn immers ook nog verborgen dingen.

Misschien dat ik u een paar dingen kan voorleggen, waarop u zou willen ingaan. In de eerste plaats is daar de nuchtere vraag van een jong iemand hoe de schrijver van het boek Job wist dat er in de hemel een vergadering plaats vond voor Gods troon en dat we zelfs weten wat daar gezegd werd door de Heere en satan over de godvrezende Job. Wie denkt er met mij hierover na? Zie Job, hoofdstuk 1.

En wat denkt u van de volgende vraag over de geschiedenis van de koperen slang in de woestijn, Numeri 21. Er was genezing voor diegenen die in het geloof op de koperen slang zagen en voor hen alleen. Maar hoe zat het dan met kleine kinderen, babietjes, die door een vurige slang waren gebeten? Die hadden immers zelfs geen besef van de opdracht van de Heere om op de door Mozes gemaakte koperen slang te zien? Konden die kinderen dus niet genezen worden?

En iemand wilde ook weten of haar dominee wel gelijk had, toen hij probeerde iets uit te leggen over het mysterie van de Drie-eenheid en die eenheid vergeleek met de eenheid tussen man en vrouw. Of dat eigenlijk wel kon, ja of dat eigenlijk wel mocht?

Tenslotte nog een vierde vraag, een opmerking naar aanleiding van de roeping van Levi uit het tolhuis, Marcus 2:14. Er moet toch wat zijn omgegaan in het hart van Levi, er moet toch een bepaalde onrust

of zondekennis zijn geweest bij die man, voor Jezus hem riep? Een mens gaat toch immers niet 'zomaar', de Heere volgen?

Hier laat ik het maar even bij. Maar ik hoop dat mijn verzoek aan u duidelijk is. Als u mij uw gedachten hierover laat weten, kan ik daar weer een passend artikel over schrijven. Gods Woord is een Lamp voor de voet en wil ons vooral duidelijk de weg wijzen als het gaat over die ene, die allerbelangrijkste vraag, namelijk naar de verzoening met God. Dat is een toch een vraag die jong en oud zou moeten bezig houden. En op die vraag wordt ons een klaar en duidelijk antwoord gegeven in de Bijbel. Maar wat hebben wij daarin toch de leiding van de Heilige Geest nodig! Door Zijn werk gaat het licht van Gods Woord schijnen. Door Zijn werk gaat de Lamp van Gods Woord een helder licht verspreiden, tot in het diepst van mijn hart. En al hoop ik dat onze vragenrubriek nog lang zal blijven bestaan en dat er allerlei vragen ter bespreking ingezonden zullen worden, toch hoop ik dat de vraag aller vragen onder onze lezers inderdaad de eerste en voornaamste vraag zal mogen worden.

*Met een hartelijke groet,
ds. K. Hoefnagel*

Justinus Martyr, verdediger en uitlegger (2)

De vorige keer hebben we gehoord, hoe Justinus (ca. 100-165 na Chr.) tijdens een wandeling bij de zee een oude, eerbiedwaardige man ontmoette. Deze man bracht hem eerst in een crisis. Daarna wees hij hem op de Schriften en op het gebed. Tenslotte liet hij Justinus achter met een brandend hart (*Dialog met de Jood Trypho*, 2.3-8.1).

Bij de Schriften gebracht

Onwillekeurig vallen ons de overeenkomsten met de ontmoeting van Christus met de Emmaüsgangers (Lukas 24:13-35) op. Ook daar is sprake van een ontmoeting onderweg. Ook Christus brengt de Emmaüsgangers in een crisis, om vervolgens de Schriften te openen. En Zijn onderwijs zorgt ook bij de Emmaüsgangers voor brandende harten. Wat met deze overeenkomsten aangegeven wordt, is dat het ten diepste de verhoogde Christus was, Die Justinus bij de Schriften heeft gebracht.

Als de Heere een zondaar tot bekering brengt, brengt Hij hem altijd bij Zijn Woord. In dat Woord wordt ons getekend Wie God is, en wat Hij in Zijn gerechtigheid van ons eist. In dat Woord wordt ons getekend, hoe we goed uit Gods scheppende hand zijn voortgekomen, maar ook hoe we in zonde gevallen zijn en verloren liggen. In dat Woord wordt ons de enige Weg tot de zaligheid aangewezen in de Heere Jezus Christus. Vele eeuwen na Justinus zal Johannes Calvijn het schrijven in zijn *Institutie*: ‘Tot het Woord moet men komen’ (*ad verbum veniendum est*)!

Zend Uw licht en Uw waarheid

Als we dit Woord gaan horen of lezen, mogen we echter nooit vergeten dat we de genade van de verlichting door de Heilige Geest zo onmisbaar nodig hebben. Nog een keer herinner ik aan het woord waarmee de oude, eerbiedwaardige grijsaard afscheid nam van Justinus: ‘Maar u moet vooral bidden dat de poorten van het licht voor u geopend

worden. Want deze dingen zijn niet voor iedereen te zien en te vatten, maar alleen als God en Zijn Christus het aan iemand geeft’ (*Dialog*, 7.3).

Na zijn bekering stelt Justinus zijn talenten in dienst van Gods Koninkrijk. Gekleed in een filosofenmantel reist hij langs verschillende steden in het Romeinse Rijk en treedt daar op als wijsheidsleraar. Over de inhoud van zijn onderwijs bestaat geen twijfel: waarheid- en wijsheidzoekers maakt hij bekend met het christelijk geloof. Als Justinus aan het einde van zijn leven voor de Romeinse rechter staat, vertelt hij desgevraagd: ‘Ieder die mij wilde bezoeken, maakte ik deelgenoot aan de leer van de waarheid’.

Ontmoetingen rondom het Woord

Daarnaast heeft Justinus ook (catechetisch?) onderwijs gegeven aan christenen die bij het Woord opgevoed waren. We weten dat uit de martelaarsakte van Justinus en zes van zijn leerlingen. Als de rechter aan deze leerlingen vraagt: ‘Heeft Justinus jullie tot christenen gemaakt?’ zegt een van hen: ‘Justinus’ woorden hoorde ik graag, maar van mijn ouders heb ik meegekregen, christen te zijn’. Het mooiste antwoord geeft wellicht Charito, een vrouw. Ze zegt: ‘Ik ben christin dankzij Gods gave’.

Het is rond het jaar 160 dat Justinus tijdens één van zijn reizen de stad Efëze bezoekt. Als hij daar op een ochtend in een overdekte zuilengang (*xysthos*) wandelt, ontmoet hij een Joodse vluchteling, die de naam Trypho draagt. Justinus raakt met deze Trypho in gesprek. Hij vertelt aan Trypho, hoe hij gezocht heeft naar ware wijsheid in allerlei filosofische systemen. Maar ook hoe hij in het christelijk geloof de ‘enige ware filosofie’ gevonden heeft, en hoe Jezus de Messias is, van Wie de Schriften getuigen.

Bewogen

Hierna ontstaat een levendig gesprek

tussen Justinus en Trypho, dat maar liefst twee dagen duurt. Het gesprek gaat vooral over drie onderwerpen: De Wet, de Persoon van de Heere Jezus Christus en de bekering van de heidenen.

In het gesprek ontmoeten we Justinus als een leraar in de Schriften. Hij is niet alleen door Gods genade bij het Woord gebracht, maar de Heere heeft ook de ‘poorten van het licht’ voor hem geopend. Bijna iedere bladzijde van de *Dialog* geeft blijk van Justinus’ diepe inzicht in de Schriften, vooral als het gaat om de manier waarop het Oude Testament heenwijst naar de Heere Jezus Christus. Zijn geboorte en menswording, Zijn Goddelijke en menselijke natuur, Zijn lijden en sterven, Zijn opstanding en hemelvaart – het is allemaal al voorzeggd in het Oude Testament.

Tegelijk ontmoeten we Justinus ook als iemand die diep bewogen is met het zielenheil van zijn naasten. Heel het gesprek door is het er Justinus om te doen, dat de joodse vluchteling Trypho tot geloof zal komen in de Christus der Schriften. Veelzeggend is de manier waarop hij het gesprek besluit: ‘Als ik hier zou blijven, zou ik graag iedere dag zo’n gesprek hebben. Maar nu ik verwacht volgens de wil van God en met Zijn hulp spoedig scheep te gaan, spoor ik u aan: Strijd de zeer zware strijd voor uw eigen redding, en zorg ervoor dat u de Christus van de almachtige God verkiest boven uw leermeesters’ (*Dialog*, 142.2).

Ds. A.J.T. Ruis

Gewone catechismus (2)

Drie theologen vonden elkaar enkele jaren geleden en smeedden het plan om het eens te proberen: het schrijven van een nieuwe catechismus. In woorden van nu en met het oog op de gemeente van nu. De gemeente van jongeren en ouderen die weten moeten en belijden moeten wat het christelijk geloof betekent. Zelf verklaren ze in hun verantwoording: "Wij zijn 'gewoon' opnieuw begonnen vanuit de vraag: hoe een catechismus er vandaag uit zou kunnen zien." Die drie - Theo Pleizier (PKN), Arnold Huijgen (CGK) en Dolf te Velde (GKV) - ze doen daarmee niet iets unieks. Ook na de verschijning van de Heidelbergse Catechismus in 1563 zijn er in de protestantse kerken tal van vragenboekjes op de markt gekomen die min of meer hetzelfde doel hadden. En dan doel ik niet alleen op de talloze catechismussen die in de 16e eeuw, de eeuw van de Reformatie, verschenen. Maar ik denk ook aan het befaamde catechisatieboekje van Abraham Hellenbroek Voorbeeld der goddelijke waarheden dat tot heden toe in kerken van gereformeerd beginsel gebruikt wordt. Om nog iets te noemen: voor eigen gebruik met zijn catechisanten schreef de 19e-eeuwse dr. H.F. Kohlbrugge zijn De leer des heils, een leerboek in 415 vragen en antwoorden. Nu enige tijd geleden de Gewone Catechismus [GC] is verschenen, wil ik dit boekje graag in die traditie ontvangen. Laat ik zeggen: als een nieuwe verwoording van de oude waarheid. Of, zo u wilt: de waarheid van het Woord van God dat steeds weer nieuw wil zijn voor de gemeente van nu.

De auteurs scheppen verwachting, allereerst al vanwege de door hen gekozen titel met de onmodieuze aanduiding catechismus. Dat doet veronderstellen dat ze in de lijn van de onder ons gebruikte catechismus willen staan. Niet alleen betreffende vormgeving en presentatie (vraag en antwoord), maar vooral wat de inhoud aangaat. Blijkens de inleiding gaat het de schrijvers ook inderdaad vooral om de inhoud. Het christelijk geloof is meer dan gevoel en ervaring. Het gaat om de kennis van wat ons van Godswege is geopenbaard. De schrijvers

wijzen erop dat het niet verkeerd is om kernachtige teksten uit het hoofd te leren, het zogenaamde memoriseren. Zelfs suggereren ze op enig moment om de inhoud van dit boekje "te gebruiken als uitgangspunt voor een leerdienst." Hoewel ze tegelijkertijd ook benadrukken dat de GC "geen belijdenisgeschrift zoals de Heidelbergse Catechismus dat is" wil zijn.

De GC levert bij lezing ervan positieve herkenning op. De leer van de kerk aangaande zonde en genade, kruis en opstanding, noties als geloof, hoop en liefde zijn op veel bladzijden te lezen. De hoofdstructuur van deze catechismus is die van het vertrouwen op God, het volgen van Jezus en het verwachten van Gods nieuwe wereld. Dat zijn onmiskenbaar fundamentele aspecten van het christelijk geloof. Uitleg wordt gegeven van de apostolische geloofsbelijdenis, het Onze Vader en de Tien geboden. Stuk voor stuk teksten die het hart uitmaken van het algemeen ongetwijfeld christelijk geloof. Hoe belangrijk is het dat met name de nieuwe generaties van al deze dingen weten. Onze jongeren leven in een wereld waarin ze gebombardeerd worden met allerlei impulsen die een weg zoeken naar hun hoofd en hart. Hoe nodig is het dat zij in hun jeugd al leren waar het op aan komt. Om het met enkele woorden uit deze GC te zeggen, dat ze door Gods genade leren erkennen "dat ook in mij verzet leeft tegen God en mijn medemens" [4], dat Jezus Christus "voor mij de Weg, de Waarheid en het Leven" is [50] en dat "mijn leven met Christus verborgen is in God" [91].

Herkenning, zo schreef ik. Tegelijk zijn er wat mij betreft minstens zoveel momenten van vervreemding als ik de GC lees. Zodanig zelfs dat ik deze nieuwe catechismus niet in handen van onze jonge mensen wens. En daarom zeker niet aanbeveel om te gebruiken in de catechetische praktijk. Jammer. De schrijvers typeren "een catechismus" als "per definitie een product van de eigen tijd, een verwoording van het christelijk geloof in de eigen context." Dat zal zeker zo zijn, en ook moeten zijn. Maar niet

minder, zo meen ik, zal een leerboek dat recht aan de Schrift wil doen, ook hááks op de eigen tijd moeten staan. En weerwoord moeten bieden aan dwalingen en afwijkingen die actueel zijn. Niet alleen van buiten, maar ook binnen het christendom. Zo is het altijd geweest. In de Heidelbergse Catechismus worden leerstellingen van Rome en doperdom helder en scherp weersproken. Zelfs wordt met zoveel woorden afstand genomen van de opvatting van Luther aangaande het Avondmaal. Niet anders is het in de catechismus van Calvijn.

De GC heeft een ander uitgangspunt. "We hebben geprobeerd voorbij te gaan aan verschillen tussen christenen...", zo lees ik in de inleiding. Tot bepaalde hoogte te begrijpen. Niet elk verschil hoeft accent te krijgen. Wel is belangrijk waar de grenzen worden getrokken. De keuzen die de auteurs hebben gemaakt, bepalen de inhoud van de GC. Het levert mij veel vragen op. De schrijvers zijn toch niet onbekend met zorgen binnen het (gereformeerde) christendom betreffende het gezag van de Heilige Schrift, de vragen rond schepping en evolutie, de ontwikkelingen in de genderproblematiek, de aspecten van de persoonlijke toe-eigening van het heil, etc. Er is veel verwarring rond deze en andere vragen. Van een nieuwe catechismus die leiding wil geven aan ouderen en jongeren en dat wil doen in de taal van onze tijd mag verwacht worden dat er een heldere en betrouwbare richting wordt aangewezen. In dit opzicht heeft de Gewone Catechismus mij flink teleurgesteld. In mijn derde en laatste artikel wil ik een en ander nader toelichten.

Ds. J.M.J. Kieviet

10 Meedenken met Paulus (2)

In een vorig artikel hebben we de lijn geschetst van het boek van dr. Bert Loonstra, *Meedenken met Paulus*. Hij betoogt hierin dat Paulus zowel de betekenis van de geschreven wet als van de scheppingsgegevens (bijvoorbeeld aangaande man en vrouw) relateert. Ze zijn niet leidend, maar volgend. Het belangrijkste is de vraag of iets wel of niet de voortgang van het evangelie bevordert. De leiding van de Geest zal daar licht over geven en daarnaar dienen we te handelen. Paulus vraagt niet zozeer gehoorzaamheid aan bepaalde regels ('letter van de wet'), als wel dat we de grote lijn in het oog houden en zo meedenken ('Geest') dat we in onze tijd en context tot de beste keuze komen ten dienste van de bevordering van het evangelie. Ook de gegeven orde in de schepping is niet bedoeld als belemmering als we vanuit dit perspectief kijken naar de positie van de vrouw.

In deze bijdrage wil ik me vooral richten op de plaats van de wet in de visie van dr. Loonstra. Wat opvalt is zijn stelling dat Paulus scherper afstand neemt van de geschreven wet als dat Calvijn dat doet. Dit is een onderwerp waaraan hij uitvoerig aandacht geeft. In hoofdstuk 10 bespreekt hij dit en in zijn boek komt hij er regelmatig op terug. Calvijn ging uit van de universele geldigheid van de zedenwet, ons gegeven in de tien geboden. Ook Loonstra noemt deze weliswaar een 'centrale verwoording van Gods wil' maar het is juist cruciaal voor Paulus dat deze niet als letter worden gehandhaafd. 'Het gaat erom dat de eis van deze wet door de Geest in ons hart wordt gelegd.' (66). Het onderscheid tussen de morele en de ceremoniële wet wordt volgens dr. Loonstra door Paulus nergens gemaakt (64). In Rom. 2 gaat het niet alleen over de (verkeerde) manier waarop een mens met de wet omgaat (zo stelt Calvijn), maar over de schriftelijke status van de wet, die vervolgens tot een bepaalde omgang met de wet leidt (65). De binding aan de geschreven regel is vervallen. De wet komt nu op een andere manier tot ons, namelijk doordat de Geest liefde in ons hart geeft (57).

Dat is een forse stelling. De tien ge-

boden keren in de nieuwtestamentische vermaningen keer op keer terug als richtsnoer voor het leven van de christen. De wet als kenbron voor de zonde (dat is dus een normatieve en blijvende functie) wordt door Paulus zonder aarzeling of restricties gehonoreerd. Juist in het gedeelte waarin de rechtvaardiging van de goddeloze, Jood of niet-Jood, wordt beleden dat we de wet niet teniet doen maar bevestigen (Rom. 3,31). Het woord 'wet' heeft overigens in het nieuwtestamentisch Grieks een keur aan variatie in betekenissen zodat zorgvuldig geanalyseerd moet worden wat Paulus precies bedoelt. Het woord wet kan in één vers zelfs in verschillende betekenissen worden gebruikt. Als het gaat over de rechtvaardiging geldt: dat is zonder de wet. Tegelijk heeft deze leer van vrije genade zijn wortels in het getuigenis van de wet en de profeten (Rom. 3,21). De wet opgevat als heilsweg heeft afgedaan. De wet als het Woord en de wil van God niet. De wet als tuchtmeester tot Christus heeft primair een heilshistorische betekenis. Dat die buiten werking is gesteld is duidelijk. De manier waarop binnen het Jodendom werd omgegaan met wet en besnijdenis wordt door Paulus scherp bekritiseerd: zonder besnijdenis van hart ben je geen ware Jood (Rom. 2,29). Ook in dit vers komen letter en Geest tegenover elkaar te staan. Het valt op dat Paulus de uitwendige en quasi-wetsgetrouwe godsdienst afwijst, maar ik lees niet dat hij de geschreven wet als externe autoriteit afwijst, zoals Rom. 3, 21-22 bijvoorbeeld duidelijk laat zien, waar Paulus bij wijze van voorbeeld het zesde en het zevende gebod als een normerende spiegel voorhoudt.

De afwijzing van de normerende functie van Gods geschreven wet gaat bij dr. Loonstra zo ver, dat als hij dan toch erkent dat er normen, waarden en geboden zijn die binnen elke culturele context van kracht blijven, dat volgens hem zou zijn omdat deze geworteld zijn in de betekenis van de humaniteit als zodanig (114). Ik heb mijn ogen uitgewreven en mij afgevraagd wat hier nu eigenlijk gebeurt.

Om te beginnen krijgt de humaniteit

als zodanig wel erg veel eer. Alsof die op zichzelf een zuivere norm kan bieden. Hij noemt de voorbeelden van de geboden 'Niet stelen en niet doden'. Om in dit verband van geboden te spreken betekent dus niet minder dan dat de mensheid zelf zijn eigen normen en geboden stelt; dat is allemaal mogelijk zonder de wet van God als externe norm. Ik hoorde eens van een Afrikaanse stam waar stelen ook als verkeerd werd gezien, behalve als het de koe van je buurman betreft. Die te stelen werd als een heldendaad vereerd. En tot welke gruweldaden de humaniteit in staat is, vertelt de geschiedenis ons duidelijk genoeg. Kortom, als we voor anker moeten gaan bij de humaniteit, dan weet ik niet waar we eindigen. Deze positieve waardering van de humaniteit acht ik een praktische vorm van onderwaardering van de zondeval en haar gevolgen voor de mensheid. Ik denk dat we meer recht doen aan de werkelijkheid wanneer we stellen dat als er nog enig moreel besef is onder de mensheid, dat de sporen zijn van Gods algemene goedheid en het ten diepste de wet van God is die het kwaad beteugelt.

Maar als het nu met name gaat om de plaats van de wet in het leven van de christen, is er dus volgens dr. Loonstra ook voor de christen geen externe morele autoriteit meer (nodig), want onder de leiding van de Geest komt de wet (d.w.z.: veel van de geboden, 76) toch wel tot zijn recht, namelijk in zijn hart. Dat is een mooie gedachte en er zit ook een kern van waarheid in, vanzelf. Maar hoezo 'veel' en waarom niet alle? Welke van de geboden wel en welke niet? Hier klopt iets niet.

Het klopt niet dat er door Paulus zo'n scherpe en bijna absolute tegenstelling wordt gemaakt tussen wet en Geest. Het klopt ook niet dat de tien geboden niet in hun blijvende geldigheid in het Nieuwe Testament gehandhaafd zouden worden. Het beroep op de Geest sluit, wanneer we de wil des Heeren willen kennen om die te gehoorzamen, de verankering in Gods geopenbaarde wil en wet niet uit maar in. Ook anderen hebben er op gewezen dat het ten diepste een doperse trek is om hier zo'n sterke tegenstelling te creëren

tussen wet en Geest. Te weinig honoreert dr. Loonstra dat de leiding door de Heilige Geest in het leven van Gods kinderen niet volmaakt is. Paulus gewaagt van een andere wet (wetmatigheid) die strijdt voert tegen de wet van zijn verstand en hem tot een gevangene maakt van de wet van de zonde, die in hem woont (Rom. 7,21). De wet is geestelijk, maar ik ben vleselijk (Rom. 7,14). In Romeinen 7 horen we de christen aan het woord, die geleid wordt door de Geest (de wet van de Geest. Rom. 8,2) maar nu nog last heeft van de inwonende zonde. Er is blijkens Rom. 7,26 een strijd of tweespalt in het hart (verstand, gemoed) van de christen tussen het dienen van de wet van God en de wet(matigheid) van de zonde die nog tegen zijn wil in hem is overgebleven. Kortom, de christen is niet volmaakt en moet, hoewel de Geest in hem woont, toch beschermd worden tegen de zonde die zolang als hij leeft een rol blijft spelen.

Zonder de vervulling met de Heilige Geest - zonder liefde tot God - zal de wet nooit tot zijn doel komen. Niettemin blijft de wet rechtvaardig, heilig en goed. De liefde is de vervulling van de wet, maar niet de vervanging van de wet. De wet is goed, maar wij niet. Wij moeten eerst door bekerende en vernieuwende genade (de Heilige Geest) van slecht goed worden, voordat de wet gehonoreerd wordt op de juiste wijze. En die vernieuwing is een levenslang proces, hoe langer hoe meer. Er is een 'reeds' en een 'nog niet'. Daarmee blijft de wet zijn leidinggevende rol behouden. Het 'Alzo zegt de Heere HEERE' gold niet alleen in de oudtestamentische bedeling. Maar de Geest zal met onze geest getuigen dat wij kinderen van God zijn, gehoorzame kinderen die niet anders begeren dan de wil van onze getrouwe Verbondsgod en liefdevolle Vader te doen. Het getuigenis van de Geest in ons hart doet ons instemmen met de wil en de wet van God dat zij goed is. Dat is iets anders dan dat de Geest ons leert bekijken wanneer en hoe de wet eventueel nog wel of niet van pas komt. De concreetheid van de geboden kan niet gereduceerd worden tot 'de kernwaarde van het evangelie: Gods bevrijdende liefde.' (p. 76).

Het doperse in de gedachtegang dat de wet zou hebben afgedaan voor de christen en dat de Geest overblijft, is dat men in feite vooruitgrijpt op de toekomstige heerlijkheid, waar geen zonde meer is, en uit het oog verliest dat we nu nog in de gebrokenheid en onvolkomenheid leven als christen. Als we straks samen in Gods heerlijkheid mogen zijn, dán zal de geschreven wet niet meer nodig zijn omdat al Gods kinderen dan zo vervuld zijn van de Geest en de wet zo in hun hart geschreven is, dat het recht van de wet volmaakt in hen vervuld wordt; kortom dan zij zijn volkomen in harmonie met de heilige wil van God. Maar zolang we nog in deze gebroken werkelijkheid leven en wij zelf onvolkomen zijn in de heiliging en dagelijks moeten bidden: 'Uw wil geschiede, gelijk in de hemel, zo ook op de aarde', is wat dr. Loonstra betoogt nog niet op die volmaakte manier aan de orde. We hebben namelijk nog steeds de wet (de openbaring van Gods wil) nodig als norm en de Geest leidt ons in deze waarheid: in liefdevolle gehoorzaamheid aan Gods geboden. Psalm 119 staat ook voor de nieuwtestamentische christen in de Bijbel, vgl. Rom. 7,22!

Door zo nadrukkelijk afstand te nemen van Calvijn op dit punt heeft dr. Loonstra wel een probleem, want de gere-

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V. donderdag 26 september 2019. Kopij graag binnen donderdag 12 september 2019.

Ontmoetingsdag Bewaar het Pand

Zaterdag 14 september 2019 D.V. zal onze ontmoetingsdag gehouden worden op Urk in de Eben-Haëzerkerk, Almerelaan 1a. Onderwerp: Schepping en herschepping. Ds. C.P. de Boer zal spreken over de schepping en de heerlijkheid daarvan, ds. M.A. Kempeneers over de schepping van de mens en de val, ds. A. Baars over de herschepping, dat de Heere een nieuw hart schept en ds. G.R. Procee over de herschepping in de zin van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Er wordt gezorgd voor een boekentafel, visverkoop tussen de middag en kinderoppas 's morgens. We hopen weer velen te mogen ontmoeten uit alle delen van het land. Het onderwerp is het waard, Gods Woord zal opengaan en de onderlinge ontmoeting is ook erg belangrijk. Aanvang 's morgens: 10.30 uur, 's middags 2 uur.

Connect jongerenavond Fryslân

D.V. vrijdagavond 20 sept. in de HHK van Wâlterswâld, Tsjerkeloane 12. Leeftijd: 16 tot ongeveer 36 jaar. 19.30 inloop, aanvang 19.45, spreker: Steven Middelkoop.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr. Bibliotheek voor Blinden en Slechtienden). Tel. 0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

formeerde confessies gaan in dezen in de lijn van Calvijn en maken het onderscheid wel tussen de morele en ceremoniële wet. Zij stellen de blijvende normativiteit van de tien geboden voor het leven van de christen. Denk aan HC zondag 2 en zondag 32 t/m 44; NGB art 25; vgl. ook de postacta synode van Dordrecht 1619 inzake het vierde gebod. Dr. Loonstra neemt dus afstand van deze gereformeerde inzichten en kiest een denklijn die niet vreemd is in het evangelische gedachtegoed. Het past trouwens ook wel goed bij de postmoderniteit die zegt dat er geen absolute waarheden kunnen zijn.

In een volgend en laatste artikel wil ik nog ingaan op de plaats van de cultuur en het huwelijk als instelling van God.

Ds. H. Korving

N.a.v.: Bert Loonstra, *Meedenken met Paulus. Letter en Geest in de bezinning op vrouw en ambt*, Amsterdam, Buijten & Schipperheijn, 2018, ISBN 9789058819949, 127 pag., prijs € 12,95.

ONZE WEBSITE

De laatste weken zijn er weer veel items geplaatst op onze website www.bewaarhetpand.nl.

Zo is de lezing van prof. dr. A. Baars te beluisteren (zie: Toespraken Pand-dagen) en ook te lezen (zie: Lezenswaardig). Er zijn nieuwe leespreken toegevoegd (zie: Oude preken) en er zijn ook weer een heel aantal toespraken van ontmoetingsdagen uit het verleden geplaatst (zie: Toespraken Pand-dagen). Wellicht zijn er nog lezers die bandjes hebben liggen van ontmoetingsdagen die er niet tussen staan. Dan houd ik mij van harte aanbevolen om ze van u te ontvangen! Ook uitgetypte oude preken van overleden predikanten wil ik graag plaatsen. Graag in Word aanleveren. Bij voorbaat hartelijk dank!
Ds. M.A. Kempeneers, makempeneers@kliksafe.nl

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

**Mooi vakantie-appartement
in Hoog Sauerland.**
www.huizesolagratia.net

Reformatische vereniging voor ouders bij wie
tijdens de zwangerschap of kort na de geboorte
kind(eren) zijn overleden

telefoon
06-49 49 94 99

www.indeknoopgebroken.nl

**Symposium lectoraat
"Vorming vanuit de Bron"**

Voor in de agenda

Datum: Deo volente woensdag 20 november 2019

Locatie: Kapel, Hoornbeeck College Amersfoort

Tijd: 14.00 uur tot 16.30 uur

Meer informatie volgt.

www.hoornbeeck.nl/lectorat

De Verrassing
Bungalowpark

**Welkom
terug op
ons park!**

**Al 60 jaar
verrassend op Texel!**

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

*Begrafenisonderneming
de Jongh*

*Voor een waardige en stijlvolle verzorging
van alleen begrafenissen*

Hardinxveld-Giessendam
0184 - 61 11 54

Dordrecht e.o.
078 - 641 27 40

Waardenburg
0418 - 65 20 39

H. de Jongh

D.D.E. Meliester

M.K. Ligthart

A.J. van Lieburg

**Dag en nacht
persoonlijk
bereikbaar.**

www.begrafenisondernemingdejongh.nl